

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อมูลเสนอแนะ

การจัดกระบวนการการเรียนรู้ที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาที่หลากหลายในท้องถิ่น การจัดกระบวนการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนคนตรีพื้นบ้านอีสานที่อยู่ใกล้ตัว เห็นคุณค่าของการเรียนคนตรีพื้นบ้านอีสาน เกิดทักษะและนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้จริง ผู้วิจัยจึงเกิดคำถามมุ่งประเด็นว่ากระบวนการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสาน พิณ แคน และกลองยาวจากปราชญ์ชาวบ้านที่มีผลต่อการเรียนรู้ และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโนนทองโนนสะอาด ที่เหมาะสมเป็นอย่างไร

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนบ้านโนนทองโนนสะอาด พัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโนนทองโนนสะอาด และศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสานพิณ แคน และกลองยาวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโนนทองโนนสะอาด เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี (Mixed Methology) มีขอบเขตพื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนบ้านโนนทองโนนสะอาดและชุมชนบ้านโนนทองโนนสะอาด โดยกำหนดขอบเขตของเนื้อหา คือ กระบวนการปฏิบัติ 4 ขั้นตอน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ กลุ่มบุคคลที่อยู่ในชุมชนบ้านโนนทองโนนสะอาด ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน 5 หมู่บ้าน ผู้อาวุโสที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปและเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับคนตรีพื้นบ้านอีสานเป็นอย่างดี โดยเป็นผู้ที่เคยปฏิบัติหรือนำความรู้เกี่ยวกับคนตรีพื้นบ้านอีสานมาใช้อยู่เป็นประจำ และกลุ่มบุคคลที่อยู่ในโรงเรียนบ้านโนนทองโนนสะอาดประกอบด้วย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 19 คน ครูโรงเรียนบ้านโนนทองโนนสะอาดที่สอนวิชาคนตรีจำนวน 3 คน ระยะเวลาในการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 เครื่องมือที่ใช้ใน

การวิจัยกระบวนการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานจากปราชญ์ชาวบ้าน คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แบบสัมภาษณ์ผู้มีความรู้เกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านอีสาน แบบสัมภาษณ์เชิงลึกปราชญ์ชาวบ้านเรื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานในท้องถิ่น แบบประเมินการปฏิบัติดนตรีพื้นบ้านอีสาน พิณ แคน และกลองยาวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโนนทองโนนสะอาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโนนทองโนนสะอาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย สรุปว่า

1. กระบวนการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากปราชญ์ชาวบ้านที่เหมาะสมของโรงเรียนบ้านโนนทองโนนสะอาด ซึ่งประกอบด้วย ศึกษาบริบทของชุมชนบ้านโนนทองโนนสะอาด ทำให้ทราบถึงสภาพของพื้นที่ในชุมชนบ้านโนนทองโนนสะอาด ว่ามีความหลากหลายทางภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน การจัดทำศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนบ้านโนนทองโนนสะอาด ทำให้เกิดความชัดเจนของแหล่งเรียนรู้ ซึ่งในแต่ละแหล่งเรียนรู้จะพบชุดความรู้ในแต่ละแหล่งเรียนรู้ที่ทรงคุณค่าควรส่งเสริมและอนุรักษ์ให้กับคนรุ่นหลังได้สืบสานสิ่งที่สืบทอดไป การกำหนดศูนย์การเรียนรู้เรื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานในชุมชนบ้านโนนทองโนนสะอาด ที่สามารถถ่ายทอดความรู้โดยผ่านปราชญ์ชาวบ้าน และทำให้เกิดศูนย์การเรียนรู้เรื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานในชุมชนบ้านโนนทองโนนสะอาด 3 ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้เรื่อง พิณ ศูนย์การเรียนรู้เรื่อง แคน ศูนย์การเรียนรู้เรื่อง กลองยาว และนักเรียนเรียนศูนย์การเรียนรู้ทั้ง 3 ศูนย์

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโนนทองโนนสะอาดจากปราชญ์ชาวบ้าน จากการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ ทั้ง 3 คือ ศูนย์การเรียนรู้เรื่อง พิณ ศูนย์การเรียนรู้เรื่อง แคน ศูนย์การเรียนรู้เรื่อง กลองยาว อยู่ในระดับมาก ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน ที่ต้องการพัฒนามากขึ้นทั้ง 4 ทักษะ คือ

- 2.1. ความตั้งใจ สนใจ ในการปฏิบัติกิจกรรม
- 2.2. กล้าแสดงออก
- 2.3. ชื่นชม ยินดี สนุกสนาน
- 2.4. การร่วมแสดงความคิดเห็น

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน พิณ แคน และกลองยาว โดยรวมอยู่ในระดับ มาก

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า

1. กระบวนการเรียนรู้คนตรีพื้นบ้านอีสานของพิณ แคน และกลองยาว จากปราชญ์ชาวบ้านของชุมชนบ้านโนนทองโนนสะอาด ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาบริบททั่วไปของชุมชนบ้านโนนทองโนนสะอาด

จากการสำรวจพื้นที่ของชุมชนบ้านโนนทอง พบว่า บริบทของชุมชนบ้านโนนทองโนนสะอาดสภาพทั่วไปมีความหลากหลายทางชีวภาพมีป่าชุมชนที่ยังมีความสมบูรณ์ของพืชหลากหลายชนิด จึงทำให้มีคนในชุมชนเข้าไปใช้ประโยชน์มากมาย นอกจากนี้ยังมีไร่นาสวนผสมของคนในชุมชนอีกมากมาย ในด้านประเพณีและวัฒนธรรมที่ชุมชนได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาตามฤดูกาลซึ่งก่อให้เกิดกิจกรรมที่แตกต่างกันไป เช่น กิจกรรมงานบุญตามท้องถิ่น กิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน กิจกรรมดนตรีพื้นบ้าน เป็นต้น ซึ่งจากความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนดังกล่าวจึงทำให้คนในชุมชนยังคงมีวิถีชีวิตที่ยังคงไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ในด้านการมีภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยเฉพาะในด้านดนตรีพื้นบ้านอีสาน ที่มีปราชญ์ชาวบ้านที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดีสมควรที่จะได้นำมาถ่ายทอดความรู้ให้กับคนรุ่นลูกหลานจึงจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและสามารถนำไปใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้จริง ตลอดจนจะเป็นการอนุรักษ์สิ่งที่ดีที่มีในชุมชนให้คงไว้ได้อีกด้วย

1.2 ผลการจัดทำแหล่งเรียนรู้ชุมชนบ้านโนนทองโนนสะอาด ชุมชนบ้านโนนทอง

มีแหล่งเรียนรู้มากมายได้แก่ วัดบ้านโนนทอง ไร่นาสวนผสมของนายสมหมาย มะธิโตปะนำ นายสถิต แสนแก้ว หนองสามหมื่น บ้านนายจิตร บัดคำ ผู้มีความรู้เกี่ยวกับพิณ บ้านนายกลม ทัดไท ผู้มีความรู้เกี่ยวกับแคน บ้านนายบุญ ปานสาตี ผู้มีความรู้เกี่ยวกับกลองยาวและเป็นหัวหน้าคณะกลองยาว และในแต่ละแหล่งเรียนรู้จะมีปราชญ์ชาวบ้านที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี เพื่อให้เห็นความชัดเจนในแหล่งเรียนรู้ของชุมชนบ้านโนนทองโนนสะอาด จึงมีการจัดทำศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนในชุมชนบ้านโนนทองโนนสะอาด ศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนบ้านโนนทองสามารถเชื่อมต่อการศึกษาของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี ดังเช่น จุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อ 5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสาธารณะที่มุ่ง

ประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคมและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรศักดิ์ ประตังถาโต กล่าวว่าภูมิปัญญาชาวบ้าน เกิดจากการสั่งสม การเรียนรู้ จากบรรพบุรุษในอดีตและได้ถ่ายทอดความรู้เหล่านั้นผ่านไปยังลูกหลานจนถึงปัจจุบันการเชื่อมโยงความรู้สึกเหล่านั้นในลักษณะ เศรษฐกิจ อาชีพ วัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ได้ อย่างกลมกลืนและมีคุณค่ายิ่งในการดำรงชีวิตของชนเหล่านั้น

1.3 ผลการกำหนดศูนย์การเรียนรู้เรื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานในชุมชนบ้านโนนทองโนนสะอาด

เมื่อจัดทำศูนย์การเรียนรู้เรื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานในชุมชนบ้านโนนทองโนนสะอาด โดยจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ 3 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้เรื่องพิณ ศูนย์การเรียนรู้เรื่องแคน และศูนย์การเรียนรู้เรื่อง กลองยาว ซึ่งศูนย์การเรียนรู้ทั้ง 3 ศูนย์สามารถที่จะสร้างพฤติกรรมที่เป็นการส่งเสริมการสร้างความมั่นคงของศิลปะและวัฒนธรรม เป็นการสร้างสมดุลการใช้ประโยชน์ อนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่นส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชน และศูนย์การเรียนรู้ทั้ง 3 ศูนย์ ยังสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระบุไว้ในระบบการศึกษาที่มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตร เชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดในระดับชาติให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุณี แสงเงิน กล่าวว่าภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นความรู้ ความคิด ประสบการณ์ของบุคคล ในท้องถิ่นที่รับจากการทำงาน การประกอบกิจกรรมต่าง ๆ การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมทาง ธรรมชาติและสังคม และได้สั่งสม สร้างสรรค์ สืบสานจากรุ่นสู่รุ่นในรูปแบบต่างๆกัน อันมี จุดมุ่งหมายเพื่อการแก้ปัญหา พัฒนาวิถีชีวิตให้ผสมกลมกลืนกับยุคสมัย ดังนั้นการจัดการเรียน การสอนสาระการเรียนรู้ศิลปะจึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะนำเอาภูมิปัญญาของคนในชุมชน บ้านโนนทองโนนสะอาดในเรื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน มาจัดการเรียนการสอนที่เป็นการเรียน ศิลปะสาระดนตรี ในศูนย์การเรียนรู้เรื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานที่มีในชุมชน ส่งผลให้ภูมิปัญญา ในท้องถิ่นมีคุณค่าต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน

1.4 ผลการศึกษากระบวนการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโนนทองโนนสะอาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม คือ

1.4.1 ศึกษาบริบทของชุมชนบ้านโนนทองโนนสะอาดที่มีความหลากหลายของภูมิปัญญาที่มีในแหล่งเรียนรู้ โดยเฉพาะภูมิปัญญาในเรื่อง ดนตรีพื้นบ้านอีสาน

1.4.2 จัดทำแหล่งเรียนรู้ของชุมชนบ้านโนนทองโนนสะอาดที่มีความหลากหลายของแหล่งเรียนรู้ที่มีภูมิปัญญามากมายและมีปราชญ์ชาวบ้านที่สามารถถ่ายทอดความรู้ในเรื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน

1.4.3 กำหนดศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนบ้านโนนทองโนนสะอาดมีความหลากหลายของแหล่งเรียนรู้ที่มีภูมิปัญญามากมายและมีปราชญ์ชาวบ้านที่สามารถถ่ายทอดในเรื่อง ดนตรีพื้นบ้านอีสาน จึงเกิดศูนย์การเรียนรู้ 3 ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้เรื่อง พิณ ศูนย์การเรียนรู้เรื่อง แคน และศูนย์การเรียนรู้เรื่อง กลองยาว

1.4.4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 19 คน เรียนในศูนย์การเรียนรู้ โดยผ่านการถ่ายทอดจากปราชญ์ชาวบ้าน ทั้ง 3 ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้เรื่อง พิณ มินายจิตร บัดคำ เป็นปราชญ์ชาวบ้าน ศูนย์การเรียนรู้เรื่อง แคน มินายกลม ทัดไท เป็นปราชญ์ชาวบ้าน และศูนย์การเรียนรู้เรื่องกลองยาว มินายบุญ ป่านสาตี เป็นปราชญ์ชาวบ้าน โดยปราชญ์ชาวบ้านสามารถถ่ายทอดความรู้ในศูนย์การเรียนรู้ได้

จะเห็นได้ว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานดังกล่าว เป็นไปตามแนวกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมาย และการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนพัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศักดิ์ชัย เกียรตินาคนิถกุล กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า ภูมิปัญญานำมาสู่การดำรงอยู่ที่เป็นแบบแผนของชีวิต และสืบทอดต่อกันอย่างยาวนาน จนเกิดเป็นวัฒนธรรม และในระบอบวัฒนธรรมก็มีคุณค่าทางภูมิปัญญาที่แสดงถึงวิธีการคิด การดำเนินชีวิตที่มีลักษณะเฉพาะของคนในแต่ละท้องถิ่น กระบวนการทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาอย่างมาก เพราะเป็นเรื่องที่ว่าด้วยคุณค่าของความเป็นมนุษย์ จารีต กฎเกณฑ์ อำนาจ การดำรงอยู่ และการสืบทอดต่อยังรุ่นอนุชนรุ่นหลัง ภายในสถานการณ์ของสังคมที่แตกต่างกันและเคลื่อนไหวตลอดเวลา

2. ผลการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโนนทองโนนสะอาด

จากการที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 19 คน เรียนรู้จากศูนย์การเรียนรู้ ทั้ง 3 ศูนย์การเรียนรู้ พบว่าทำให้นักเรียนเกิดทักษะในด้านความตั้งใจ สนใจ ในการปฏิบัติกิจกรรม

กล้าแสดงออก ชื่นชม ยินดี สนุกสนาน และมีส่วนร่วมในการร่วมแสดงความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะพันธ์ แสนทวีสุข เรื่องการเป่าแคน ของชั้นมัธยมศึกษาโดยใช้แบบวัดผลทางการเรียนเรื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานจำนวน 40 ข้อ 20 คะแนน ผู้เรียนสามารถทำคะแนนเฉลี่ยได้ 17.00 คิดเป็นร้อยละ 85 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 80

3. ความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ซึ่งหมายความว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านอีสาน พิณ แคน และกลองยาว โดยผ่านปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ถ่ายทอดเหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียนสามารถนำเสนอองค์ความรู้ได้อย่างถูกต้องนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก นักเรียนสามารถเรียนรู้ แก้ปัญหา ปฏิบัติ ใช้เวลาว่างในการฝึกปฏิบัติเพิ่มทักษะในการปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนสนใจดนตรีพื้นบ้าน และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนสาระดนตรีมากขึ้น นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของคำปุ่น บุตรแสน (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสาน (พิณ) โดยใช้เทคนิค TAI ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ เรื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน (พิณ) โดยใช้เทคนิค TAI โดยรวมอยู่ในระดับมาก

จากผลการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโนนทองโนนสะอาด จะเห็นว่าเป็นไปตามแนวการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก คือ รักชาติ ศาสตร์กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ

จากการตรวจสอบพฤติกรรมด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโนนทองโนนสะอาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า เมื่อนักเรียนได้เข้าเรียนรู้ในแต่ละศูนย์การเรียนรู้ทั้ง 3 ศูนย์การเรียนรู้แล้ว นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีพฤติกรรมด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานในระดับ มาก แสดงให้เห็นว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับพฤติกรรมด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนในด้านความสามารถในการคิด เป็น

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์และคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมี
 วิจารณญาณ และการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อ
 การตัดสินใจเกี่ยวกับตัวเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม ในด้านความสามารถในการแก้ปัญหา
 เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญอย่างถูกต้องเหมาะสมบน
 พื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการ
 เปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้ต่าง ๆ มาใช้ในการ
 ป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่
 เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อมในด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็น
 ความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วย
 ตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการเสริมสร้าง
 ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การ
 ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมและการรู้จักหลีกเลี่ยง
 พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

สำหรับกระบวนการเรียนรู้ต้องจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้อง
 อาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง
 กระบวนการปฏิบัติลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ของ
 ตนเอง และการออกแบบการเรียนรู้โดยเลือกใช้เทคนิคการสอน สื่อ แหล่งเรียนรู้ การวัดและ
 การประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ ดังนั้นครูผู้สอนต้องจัดเตรียมและเลือกใช้
 สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการ
 จัดการเรียนการสอนส่งผลให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเองและนำ
 ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ สื่อจะต้องสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ศูนย์สื่อ
 การเรียนรู้ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งใน
 สถานศึกษาและในชุมชนเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา
 ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก จัดทำและจัดหาสื่อสำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้
 ให้กับผู้สอนรวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อในการเรียนรู้

โดยสรุป ในการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ศิลปะ ควรจัดให้นักเรียนเรียน
 สิ่งที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นการเรียนคนตรีพื้นบ้านอีสาน ในศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นการให้ชุมชนมีส่วน
 ร่วมในการจัดการเรียนรู้ โดยผ่านปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ในเรื่องดนตรีพื้นบ้าน
 อีสาน ซึ่งสนองกับการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้

กระบวนการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งด้านกระบวนการเรียนรู้จากการคิด การทำ และการแก้ปัญหา ผลการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวทำให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง เกิดทักษะกระบวนการด้านดนตรี พื้นบ้านอีสานและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในปัจจุบันที่ถือว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแหล่งภูมิความรู้ที่สำคัญ เป็นแหล่งทรัพยากรที่มีคุณค่า ถ้าสามารถนำมาใช้ในการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

การนำกระบวนการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้าน โนนทอง โนนสะอาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้จนถึงแม้ว่าชุมชนจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทั้งมีส่วนร่วมในการจัดศูนย์การเรียนรู้ ช่วยเป็นปราชญ์ชาวบ้านร่วมจัดการเรียนการสอน แต่ก็มีภาระข้อขัดข้องในการดำเนินการวิจัย ดังนั้นเพื่อให้การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ จึงสมควรดำเนินการดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

การนำกระบวนการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงหลักการและแนวทางในการนำไปใช้ดังต่อไปนี้

- 1.1 สภาพบริบทของท้องถิ่นจะต้องมีลักษณะเหมือนหรือคล้ายกับชุมชนบ้าน โนนทอง โนนสะอาด
- 1.2 สามารถนำกระบวนการเรียนรู้ประยุกต์ใช้กับเครื่องดนตรีอื่น ๆ ที่มีภูมิปัญญาชาวบ้านสามารถถ่ายทอดในเรื่องนั้นได้
- 1.3 สามารถนำขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นไปจัดกระบวนการเรียนรู้โดยปราชญ์ชาวบ้านในสาระอื่น ๆ ได้
- 1.4 สถานศึกษา สามารถนำขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานไปเป็นแนวทางการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในหลายสาระการเรียนรู้และให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรทำวิจัยการพัฒนารูปแบบการสอน โดยใช้ดนตรีพื้นบ้านอีสานส่งเสริมการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนชั้นอื่น ๆ

2.2 ควรทำการวิจัยเรื่องกระบวนการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานตามความเหมาะสมและเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

2.3 การทำวิจัยเรื่องกระบวนการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน ควรมีอุปกรณ์ดนตรีพื้นบ้านอีสานพิณ แคน และกลองยาว ให้พอกับจำนวนนักเรียน จึงจะเกิดทักษะและประโยชน์มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY